

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Д'яченко В. В., Поляченко С. С.

Перехід до ринку — одна з ключових проблем, вирішення якої визначить перспективи розвитку економіки України, подальшу долю української нації. Починаючи з 1991 року, обсяг виробництва в українському господарстві зменшився більше, ніж удвічі. Це означає наступне: матеріальне становище майже всіх мешканців України погіршилося, загострилися конфлікти, що виникають при розподілі, ресурси, які вже й зараз досить незначні, поглинаються зростаючою мірою.

Головна проблема Української економіки полягає в тому, що не було здійснено багатьох заходів, які були конче потрібні для того, щоб зробити ринки дієздатними.

Командно-адміністративна система господарювання, яка існувала у недалекому минулому, не відповідала новим вимогам розвитку економіки, стала гальмом реалізації об'єктивних вимог світової економіки. Вона не може бути поліпшена або удосконалена зміною окремих елементів, а потребує перетворень у своїй основі відповідно до вимог нового господарського механізму. А щоб сформувати новий економічний механізм, потрібна радикальна реформа.

Логіка переходу України до соціально-орієнтованого ринкового господарства потребує здійснення державотворення через розбудову політичної незалежності країни та її національної економіки.

Відпрацьованими теоретично й на практиці засобами переходу від командно-адміністративної системи господарювання до соціально-орієнтованого ринкового господарства є роздержавлення і приватизація, спрямовані на розвиток багатокладної економіки та підприємництва. Першочергового розв'язання потребують проблеми оптимальних меж і можливостей державного сектора економіки на сучасному етапі; створення механізму сприяння підприємству, що виробляє продукцію, розвитку ринкових інфраструктур тощо.

Наскільки важливим є питання про власність, яскраво видно з того, до чого призвели помилкові, догматичні уявлення про сутність суспільної власності, на яких ґрунтувалися в минулому соціальні перетворення в Україні. Наприклад, вважалося, що суспільна власність

виступає у двох основних формах: державній і колгоспно-кооперативній, причому остання мала поступово вливатись у державну. Це означало, що держава з часом мала стати єдиним реальним суб'єктом привласнення. Зосередивши у своїх руках ресурси і продукцію, держава перерозподіляла їх між учасниками суспільного виробництва так, як вважала за потрібне.

Отже, уявлення про те, що суспільна власність має лише одну повнокровну форму реалізації (державну), суперечить загальним законам економічного розвитку. Саме так слід розцінювати здійснюваний в Україні протягом багатьох десятиліть курс на одержавлення власності. Необхідність існування різноманітних форм господарювання, а отже, і форм привласнення зумовлена вимогами об'єктивної дійсності.

При цьому не слід прагнути повного роздержавлення і приватизації власності. Світова практика доводить, що сучасне розвинене виробництво неможливе без наявності в більших чи менших розмірах державної власності та державного регулювання. Загальна приватизація нині стала б таким самим насильством над економікою, яким свого часу була загальна націоналізація. Слід пам'ятати, що широко-масштабна приватизація в ряді країн Заходу розпочалася ще в 70-х роках ХХ ст. у зв'язку з недостатньою конкурентоспроможністю підприємств, що належали державі.

Незалежно від того, чи знаходяться підприємства у приватній або державній власності, їхня діяльність лише у тому разі призведе до результату, вигідного в загальноекономічному плані, якщо визначати її будуть ринки, на яких відбувається вільне утворення цін і точиться конкурентна боротьба.

На передньому плані реформи підприємницького сектора повинні стояти скорочення витрат та розвиток малих та середніх підприємств. Адже завдяки скороченню витрат зменшується обсяг необхідних інвестицій. Тому за умов України це можна зробити швидше, ніж здійснити стратегію, спрямовану переважно на збільшення збуту продукції. З іншого боку, існують значні потенційні можливості скорочення витрат шляхом адаптації потужностей, яку вже давно треба було провести.